

Ilmastonmuutos ratkaisee Itämeren tulevaisuuden

Esko Pettay

Jo vuosikymmeniä sitten tutkijat olivat huolestuneita Itämeren rehevöitymisestä, sillä oli selvää, että meri rehevöityy mikäli veden ravinnepitoisuudet jatkavat kasvuaan. Aiheesta esitettiin julkisuudessa joitain huolestuneita kommentteja, mutta toimeen ryhdyttiin liian myöhään – vasta kun vesistöön oli kertynyt aivan liikaa ravinteita ja meren tila oli jo merkittävästi heikentynyt.

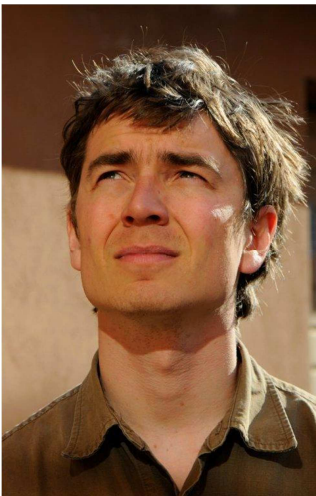
Ilmastonmuutoksen osalta tilanne on samankaltainen; tutkijat ovat jo pitkään tunteneet ilmakehän kasvavan hiilidioksidipitoisuuden vaikutukset. Ennusteet siitä, mitä tulee tapahtumaan, jos kuormitus jatkuu, ovat hyvin huolestuttavia. Aivan kuten Itämeren rehevöityminen, myös ilmastonmuutos on ongelma, joka ei mene nopeasti ohi, kun kuormitus lakkaa. Kuormitukseen pitäisi siis pystyä puuttumaan ennen kuin ongelmat näkyvät, mikäli ongelmat halutaan ehkäistä.

Ilmakehän hiilidioksidipitoisuuden kasvu näyttää kaikesta huolimatta kasvavan jopa kiihtyvällä tahdilla ja mahdollisuudet estää vaarallinen ilmastonmuutos vähenevät päivä päivältä. Ilmastonmuutos merkitsee myös Itämeren muutosta. Jo nyt on näkyvissä merkkejä sateisuuden ja sitä kautta valunnan muutoksista. Rankemmat sateet ja pidempi sulan maan jakso lisäävät meren ravinnekuormitusta, voimistavat leväkukintoja, heikentävät merenpohjan happitilannetta ja hidastavat aluillaan olevaa meren toipumista. Ääri-ilmiöiden voimistuminen taas voi tuoda mukanaan yllättäviäkin muutoksia. Pitkän ajan kuluessa yhdeksi merkittävimmistä muutoksista voi kuitenkin osoittautua merenpinnan nousu. Jo nyt Hangon tasalla merenpinnan nousu alkaa olla tasoissa maankohoamisen kanssa ja meriveden pinnan odotetaan jatkavan nousuaan kiihtyvällä tahdilla tällä vuosisadalla.

Vaikka muutoksen taustalla vaikuttavat fysikaaliset ilmiöt tunnetaan melko tarkkaan, on monimutkaisen järjestelmän käyttäytymistä mahdotonta ennakoita tarkasti ja muutos voi tuoda mukanaan melkoisia yllätyksiä. Muuttuuko meri niin, että uusilla tulokaslajeilla on mahdollisuudet vallata alaa, tai aiheuttavatko aiempaa korkeammat veden lämpölukeumat vaikeuksia joillekin nykyisistä lajeista? Itämeren eliöstön kannalta positiivista on kuitenkin se, että ne ovat sopeutuneet vaihteleviin oloihin mm. lämpötilan, suolaisuuden, ja happamuuden suhteen.

Itämeren valuma-alueen valtioilla ja asukkailla on suuri vastuu ympäristömme tilasta. Itämeren rehevöityminen on suora seurausta valuma-alueelta tulevasta kuormituksesta. Henkeä kohti laskettuna Itämeren alueen hiilidioksidipäästöt ovat keskiarvoa suuremmat ja ilmaston kannalta kestävämmällä tasolla. Vesiensuojeluun on jo panostettu paljon resursseja, jätevedenpuhdistamoita on rakennettu, maatalouden käytäntöjä kehitetty, lannoitusta kohdennettu paremmin, perustettu suojavyöhykkeitä, tartuttu haja-asutuksen vesistöjä päästöihin, puututtu laivojen ja veneiden päästöihin jne. Näiden toimien tulokset alkavat hitaasti tuottaa tulosta. Seuraavaksi on käytävä kasvihuonekaasupäästöjen kimppeeseen vielä suuremmilla panoksilla.

Mikäli haluamme taata, että Itämeri pysyy terveenä ja käyttökelpoisena meille kaikille, on vesiensuojelutoimia tehostettava ja kehitettävä edelleen. Valitettavasti se ei riitä. Itämeri valuma-alueineen ei ole muusta maailmasta eristyksissä oleva kokonaisuus ja maailmanlaajuisista ympäristöongelmista erityisesti ilmastonmuutos voi vakavalla tavalla vaikuttaa Itämeren hyvinvointiin. Pelastaaksemme Itämeren meidän on siis pelastettava koko maailma.

*Esko Pettay
Asiamies
Atmosmare -säätiö
etunimi.sukunimi @ atmosmare.fi*

Haluatko PULLOPOSTIN sähköpostiisi?

Liity postituslistallemme: www.centrumbalticum.org/kolumni

Centrum Balticum

Vanha Suurtori 7

20500 Turku

puh. 020 775 1341

www.centrumbalticum.org

centrumbalticum@centrumbalticum.org